

ganffe interessant Analogi. Man kunde maafte sige, at der da var Spørgsmaal om en Jernbanebro, og at man antog, at der ved den forøgede Sum, hvorom Ministeren paa eget Ansvar havde sluttet Kontrakt, var fremskaffet en saameget mere fortreffelig Jernbanebro. Jeg vil med Hensyn dertil sige, at jeg nærer de allerhøjest forhaabninger om denne Bro, skjøndt jeg tilstaaer, at jeg ikke kender meget til den, men den skal, saavidt jeg veed, bygges, og altsaa er der i alt Fald en Mulighed og Chance tilbage. Jeg skal nu tillade mig at gaa over til Noget, der ligger mig nærmere, nemlig hvad der foreligger som Resultat af de Udgifter, der ere gjorte til Theatret, som man kan gaa hen og se paa baade udvendigt og — hvad jeg vilde ønske — ogsaa indvendigt. Jeg tror, at der er al mulig Grund til at betragte dette Resultat som gladeligt. Jeg har vel undertiden set noget saa Rigoristisk udtalt, som at derpaa kom det ikke an; det maatte blive, som det var, men at det var den formelle Ulovlighed, hvortil man alene vilde tage Hensyn. Jeg tror imidlertid, at man derved vilde handle alfor meget — jeg er nær ved at sige — imod den mennefskelige Natur, som gjør sig gjældende overalt trods slige Bestemmelser, baade hos Private og hos det Offentlige, ved Alt, hvad Kommunen og Staten har med at gjøre. Det maa ikke glemmes, at det Theater, der nu er reist paa Kongens Nytorv, vel at mærke ikke ved Statens Midler, men hvortil Staten kun har tilskudt en Del af Iøselge Loven, er og bliver Statens udelukkende Eiendom, og det synes derfor at være af stor Betydning, hvorledes det er blevet. Jeg tror, at det her som ved andre Leiligheder gjælder, at man, naar man under vanskelige Forhold har maattet gaa ind paa et Foretagende, hvorved forskellige Arter af Uheld kunde indtræffe, sætter endnu større Pris paa, at man i visse betydelige Henseender har havt Held med sig. Man kan ikke falde paa at sige: Lad os blot blive hengende fast ved de Uheld, de Vanskeligheder, der have været, men laa en Streg over det Heldige; dertil tror jeg ikke, at en billig og retfærdig eller sund og fornuftig Opfattelse kan føre. Jeg tør nu imidlertid sige, at man netop med Hensyn til Theatret har været i sær Grad heldig, og det vil vise sig, naar man ser tilbage paa, hvorledes man opsaatte Sagen i 1870. Da man i 1870 forhandlede Loven, maatte man sige, at man med Hensyn til Theatrets hele Ydre stod overfor noget fuldstændigt Ukjendt; man havde ikke den fjerneste Forestilling derom. Man havde en bestemt Forestilling om, at hvad der var, var høist grimt, men om, hvorledes det Andet vilde blive, havde man kun gode Ønsker, og det uagtet dette i det Mindste for den ene af Parterne, nemlig Kommunen, var af overordentlig væsentlig Betydning. Man stolede altsaa i den Henseende paa Lykken; men i en anden Henseende saae man

endog temmelig mismodig paa Sagen, idet man nemlig mente, at det Hele i Grunden var galt indrettet, idet man vilde faae et for stort Theater. Man sagde, at Følgen deraf sandsynlig vilde blive, at man vilde komme til at tabe i den aller væsentligste Henseende, nemlig i akustisk Henseende; at selve det store Rum vilde blive saa uhyggeligt, at ogsaa dette vilde skee, og man vil erindre, at man af disse Hensyn bragte et Forslag frem om at indskrænke Theatrets Størrelse saaledes, at det kun kom til at rumme 1550 Tilskuere istedet for 1700. Endelig fremkom der ogsaa henimod Slutningen af Arbejds Udførelse en overordentlig stærk Frygt for, at det vilde blive saa at sige utaaleligt at opholde sig i en Bygning, hvor Arbejdet i saa høj Grad maatte forceres, og der var endog Tale om, at der kunde blive nedlagt Politiforbud imod Ophold i denne Bygning enten for Aktører og Aktører eller for Publikum. Jeg tror, man maa indrømme, at dette er fuldstændig Sandhed; men hvorledes har Forholdet vist sig? Jeg tror virkelig, at man uden Overdrivelse kan sige, at der kun er een Stemme om Theatrets arkitektonisk skønne Ydre og om dets smagsfuldt udstyrede Indre. Jeg tror dernæst ogsaa, man maa erkjende, at den stedsundne Erfaring har vist, at det i akustisk Henseende er saa langt fra at have tabt, at det tværtimod i flere Henseender har vundet, at Ventilationen og Opvarmningen ere fortrinlige, og at det udvidede Rum paa ingen Maade har fremkaldt Uhyggelighed, men at man tværtimod befinder sig fuldt saa vel og hjemligt i det nye Theater som i det gamle. Jeg tror, det er uimodsigeligt, at Theatret i flere væsentlige Henseender endog langt har overtruffet Forventningerne; men der er een Side, hvorfra det særligt maa betragtes. Naar man ellers opfører monumentale Bygninger, veed man, at Udgiften dertil engang er gjort, og at Bygningen — det være nu en Museumsbygning eller deslige — vil medføre Udgifter i alt Fald til den ydre Vedligeholdelse, men med Hensyn til Theatret er det en hel anden Sag. Derved er det nemlig et Hovedhensyn, at Theatret skal skaffe Penge, og det var sandelig et Hensyn, som i sin Tid traadte overmaade stærkt frem, under Forhandlingerne. Det blev fremhævet fra forskellige Sider, at Hovedpunktet ved det fremkomne Lovforslag egentlig var, at det maatte kunne bringes dertil, at Stillingen i pekuniær Henseende kunde blive en anden ved Hjælp af det nye Theater. Jeg skal med Hensyn til dette Punkt tillade mig at gjøre et lille Tilbageblik, hvortil jeg ikke kan Andet end finde mig saameget mere opfordret, som det netop er 20 Aar siden, jeg traadte i Forbindelse med Theatret som Kultusminister, og som jeg har en levende Erindring om Tilstanden dengang. Dengang, i 1854—55, var Theatrets Indtægt gennemsnitlig pr. Spilleaften 550 Rd., og da var det, jeg besluttede mig til Aaret efter at faae opført en ny Tilskuerplads. I 1857 var